

CONCORDIA

„UUDISMAAN” TOIMITUS

„Uudismaa“ Toimetus 1920–21 A.

Seisavad: J. Kerge, J. ROSENTAL.

Istuvad: A. JOHANSON, V. ERNITS, L. OBST, E. LEPPIK.
(päätoimetaja) (Vastutav. toimet.)

Pildilt puudub toimet. liige A. VALTER ja ilukirjand.
nõuandja kirjan. FR. TUGLAS.

O
Y

O. J. DAHLBERG

A
B

HELSINKI

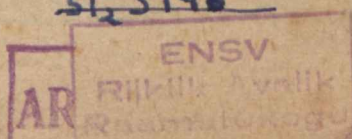
Aleksanterink. 48 . P. Esplanadink. 25 . Erottaja 4

MAAMME HUOMATUIN
PAPERIKAUPPA

N:o 1

à 1:50

1921

Tilattavana kauttamme

- HERDER: „Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit.“ Geb. Rmk. 7:70 (+ ulkomaan korotus kaikissa.)
- BIERLING: „Molières Ausgewählte Werke“ geb. Fmk. 8:50.
- ZAPP: „Das Liebesleben eines deutschen Jünglings“ geb. Rmk. 11:—
- KAUTSKY: „Terrorismus und Kommunismus.“ In russischer Sprache geb. Rmk. 8:—
- STÖRRING: „Die sittlichen Forderungen und die Frage nach ihrer Gültigkeit“ geb. Rmk. 8:—
- VON DER GOLTZ: „Meine Sendung in Finland und im Baltikum“.

Suomalainen Kirjakauppa O.Y.

Helsinki. Aleksanterinkatu 15

Kansallis-Osake-Pankki

Helsinki ∴ Helsingfors

Haarakonttoreita:	Avdelningskontor:	Jaoskonnad:
120	120	120
kaikkialla Suomessa	överallt i Finland	igal pool Soomemaal

Omat varat:	Eget kapital:	Oma kapital:
(v. 1919 lopussa)	(vid 1919 års utgång)	(1919 a. lõpul)

145,000,000 mk.

CONCORDIA

POHJOISMAIDEN KOULUNUORISON ÄÄNENKANNATTAJA

*Pohjoismaiden henkinen
ja toverillinen yhteys*

N:o 1

*„Concordia res
parvae crescunt“*

Vironmaa ja koulunuorison kesänvietto.

Kun ensimmäisen kerran tulin Viroon ja vielä siellä ollessani ja maata kierrellessänikin tuli mieleen tuon tuostakin Tanska. Tietysti on oloissa tavaton ero, mutta minusta tuntuu yhäkin, että tuo ensi vaikutelma ei ollut väärä. Sille, joka osaa ruotsinkieltä, vaikuttaa tanskankieli samalla tavalla pehmoiselta, lapselliselta, huvittavalta, kuin suomalaisille viron kieli. Ja yhtäläisesti tasainen maa, leveät, autereen kaartamat maisemat, suven tuntu ja auringon voima on Virossa juuri kuin Tanskassa. En erehtyne, kun olen ollut huomavinani, että ihmisten luonnonlaatukin on sukulainen: hyväntahtoinen, inhimillisempi kuin muissa pohjois-Europan maissa.

Tanska on maa, joka meillä syys-täkin on suosittu, ja me kadhimme tuota onnellista maata. Kun tarjoutuisi tilaisuus siellä retkeilemään, en luulisi, että olisi kolme kahdestakymmenestä, joka ei olisi kohta valmis, mikäli hän olisi vapaa matkustamaan. Viro sen sijaan on meille paljon vieraampi, eikä nähtävästi houkuttele, sillä ei ole totuttu olemaan sen kanssa suoranaisissa tekemisissä. Tahtoisin sanoa, että sitä ei ole löydetty. Kait on syynä se, että Viro on Itä-Europan rajalla. Me emme tunne Viroa.

Itsenäinen Viro, missä asuu meidän kaikkein lähin sukulaiskansamme, on nyt herännyt tietoisuuteemme. Mutta siitä on vielä pitkä askel aktiiviseen harrastukseen. Ja kumminkin vaatii meidän oma etumme sellaista aktiivisuutta.

En tahtoisu kuitenkaan puhua vain eduista. Ne ovat niin päivän selvät, että niistä puhuminen ei ymmärtääkseni osu asian ytimeen. Se minkä järki käsittää, jää helposti alkukoh-taiseksi, ei ainakaan yksilölliseksi omaisuudeksi. Mutta ennenkun omis-tamisasteelle pääsemme, emme ole oikealla tolalla. Ja juuri siksi olisi ymmärtääkseni henkilökohtainen tutus-tuminen Viroon niin tärkeä. Juuri siksi olisi suomalaisten ja ensijassa nuorten lähdeittävä Viroon nyt kun mainio tilaisuus siihen tarjoutuu. Mutta ymmärtääkseni tulisi meidän tarjota virolaisille sama mahdollisuus, ja sen vuoksi olisi „vaihtokauppa“ kaikkein suositeltavin keino.

Ulkomaille pääsemien on — roh-kenempä sanoa — a i n a suuremmoi-sen kehittävä ja avartava. Se kas-vattaa ihmistä, asettaa hänet hiukan etäämmälle omasta maasta ja opettaa näkemään sen hyvät puolet ja myös mahdolliset puutteet. Mutta samassa tutustuttaa se vieraaseen ja opettaa tekemään sille oikeutta, laajentaa sitä henkistä tasoa jolla seisomme ja jolta asioita arvostelemme. Huomautan siitä kasvattajille ja vanhemmille, joi-den ratkaisu tässä on tarpeellinen. Nuorille, joille kehotuksen kirjoitan, sanoisin vain että oman itsenne vuoksi, oman tulevaisuutenne vuoksi pyytäisitte saada käyttää tilaisuutta virkistävään ukomaamatkaan, ja läh-tisitte „tanskalaiseen“ Viroon, joka on tulevaisuuden maa ja myöskin meille suomalaisille on tulevaisuuden

maa. Täynnä uusia kokemuksia palaisitte takaisin.

Virosta on ensi suvea varten sängen paljon halukkaita nuoria Suomeen matkustajia. Pyrkijöitä on varmaan-kin enemmän kuin vastaanottajia, huolimatta siitä, että asianomaiset voisivat olla monella tavalla hyödyksikin maatoissa kielenopettajina j. n. e. Mutta onko Suomessa edes riittävästi niitä, jotka haluavat vaihtaa, lähettää poikansa tai tyttönsä joiksikin viikoiksi Viroon ja saada sijalleen virolaisen pojan tai tytön, sillä tässä tapauksessa on vain opiskelevasta nuorisosta puhe? Virossa on Tarton seudulla ilmoitettu 30 sellaista paikkaa ja yhtä monta pyrkijää olisi näistä paikoista Suomeen. Käytännössä on asia järjestetty niin, että virolaiset suorittavat kulut tulokkaista Tallinnan rannasta perille, Virossa olo ajan ja matkan takaisin Tallinnaan Suomalaisen kotien olisi suoritettava virolaisten tulijain olo Helsingin rannasta alkaen, siis keskinäisyysperiaatteen mukaan. Kun koulumatkailutoimisto Suomessa voi järjestää rautatiematkat halvoiksi, on vastaanottajalla niistä vähän menoja.

Olot Virossa ovat joka suhteessa säännölliset ja vaarattomat, aivan kuin Suomessa. Minkäänlaisia kulkutau-teja ei ole. Ilmasto on pääpiirteis-sään samallinen kuin Suomessa, paitsi että kevät ja suvi tulevat paljon aikaisemmin. Tilaisuutta uintiin on joissa. Jalkaretkelyt ja polkupyörällä ajo ovat mahdollisia ja suositeltavia. Tiet ovat yleensä hyvät, taloja ja asumuksia on tiheässä, ihmiset vieranvaraisia ja varsinkin maaseuduilla suomalaisille hyvin ystävällisiä. Pappiloissa voi aina viipyä päivän, pari, ja retkeilyillä on se ehkä parasta, sillä

kaikki talot eivät ole aina yhtä puh-taita kuin mihin yleensä olemme Suo-messa tottuneet.

Ruoka on pääasiassa sellainen kuin Suomessa. Leipää, maitoa, piimää ja perunoita on kaikkialla. Lihaa syö-dään kenties liiaksikin. Sen korvaa kuitenkin puuro, joka kaupunkipai-koissa on harvinainen mutta maalla tavallista. Syksymmällä on yllinkyllin mainioita omenia.

Kieli ei kylläkään ole niin suomen kaltaista, että sitä ilman muuta voisi suomen avulla ymmärtää, mutta toi-selta puolen on se niin yhdenkaltaista, että se huvittaa ja antaa loppumatta aihetta vertailuun, kyselyihin ja ha-vaintojen tekoon.

Kaikissa näissä suhteissa on alle-kirjoittaneella, joka itse on liikkunut maassa verrattain runsaasti, kaikkein parhaat vaikutukset, ja voin ehdotto-masti turvallisenä suositella tätä maata. Se sanottakoon vanhempia varten, jotka tietenkään eivät maata ja sen oloja tunne. Ja nuorten tulisi itse harrastaa asiaa ja pyrkiä tänne sovit-tamaan niillä ehdoilla kun mainitsin. Teille olisi itsellenne varmaankin mukavinta, jos aina kaksi haluaisi asettua verrattain lähekkäin ja siis valmistuisi myös virolaisille samallai-nen tilaisuus. Vieraassa maassa on sittenkin aina mukavinta, jos välistä saa kuulla omaa kieltään ja seurustella oman maan ihmisen kanssa. Kymmenisen kilometrin päässä olemin-en ei vielä olisi liika etäällä.

Erilaisia asiaa koskevia tietoja antaa Helsingissä Koulumatkailutoimisto, Katariinank. 2.

Tartto, 12 p. huhtik. 1921.

A. M. Tallgren.

Eesti noorsoo ajakiri „Uudismaa” „Uudismaa”, Viron nuorison äänenkannattaja.

16/IV 1919 — 16/IV 1921.

16 aprillil 1921 pühitseb Eesti kooli-noorsugu enda ajakirja teist aasta-päeva.

Raske võitlus tuli läbi teha, enne kui võimaldus ajakirja väljaandmine trükkis. Ajakirja mõte ise oli juba pikemat aega liikumas, kuid puudusid võimalused selle teostamiseks, puudus üleüldine noorsoo organisatsioon, puudus üleni selleks kohane õhkkond, mis tekkis alles pääle selle, kui kooli-noorsugu enda võidurikkalt sõjakäigult ule kodumaa lumiväljade, koolitöö juurde tagasi pööras, vaimustetuna kodumaa pääksepaistesest tulevikust.

Üleriiklise organisatsiooni puududes tegi ajakirja välja-andmisega alguse Tartu. Tartu koolinoorsoo kongressil, kus see küsimus otsusteti, valiti ka otsekohe ajakirja toimetus, eesotsas kadunud O. Kriguliga, kes pidi ajakirja väljaandmist juhtima kunni üleriikliseni kongressini, mis kokku astus mõne kuu pärast.

Vaevalt oli esimene ajakirja number ilmunud ja üleriikline kongress selle väljaandmise jätkamise jaatavalt otsustanud, kui koolinoorsugu uus hoop tabas-sunduslik mobilisatsioon. Kõigil meesõpilasil, kel 18 a. selja taga, tuli koolipingilt kasarmusse asuda, kuhu jääd umbes 9 kuuks. Et ajakirja kandejõud endi tegevuses sellega tublisti takistet olid, ähvardas kogu ajakirja nii vaimline, kui aineline pankrott. Suudeti siiski 1919 a. keskes 8 nummert, kokku 212 lehek., välja anda, kunni 11 üleriikline kongress jaanuaris 1920 uut hoogu ja julgust andis, ühtlasi aga ka ajakirja sennist kuju muutes, paraku, nagu praktika näitas, mitte paremuse poole.

Kuna majanduslised tingimised alatastaskenesid, noorsugu aga ajakirja vastu kaunis ükskõikne oli, tuli Uudismaal suurte raskustega võidelda. Kongressi otsuse järele pidi ajakiri ilmuma 2 korda kuus, á 16 lehek.,

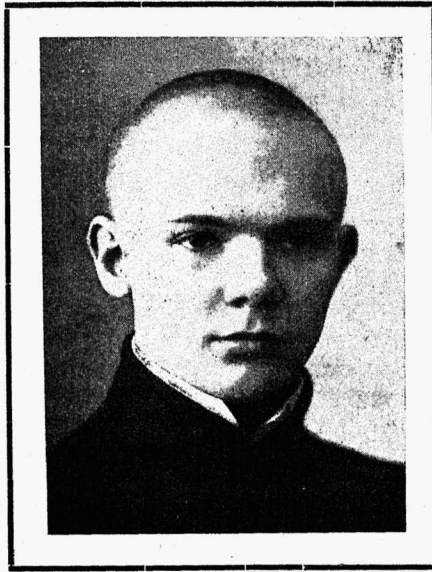
Huhtikuun 16. p:nä viettää Viron koulunuoriso aikakausjulkaisunsa toista vuosipäivää.

Vasta raskaan taistelun jälkeen saavutettiin oman äänenkannattajan julkaisemismahdollisuus Virossa. Aikakirjan ajatus itse kyllä oli jo kauemman aikaa ollut vireillä, mutta toteuttamismahdollisuudet uupuivat, puuttui koko maan käsittävä järjestö, puuttui yleensä tarvittava sopiva ilmapiiri. Sellainen syntyi vasta sitten kuin nuoriso oli vapautunut sotilaan tehtävistään, palannut takaisin koulutyöhön innostuneena isänmaan, voitoin hankitusta lupaavasta tulevaisuudesta.

Koko maata käsittävän järjestön puuttuessa teki aloitteen Tartto. Tartton koulunuorisokongressissa, jossa kysymys ratkaistiin, valittiin välittömästi julkaisun toimituskin. Sen johtajana oli O. Krigul-vainaja, jonka huostaan siis oli uskottu lehden toimittaminen yleiseen kokoukseen asti, mikä kokoontui jonkun kuukauden kuluttua.

Tuskin oli ensimmäinen numero ilmestynyt ja yleinen koulunuorisokongressi suhtautunut myönteisesti lehden julkaisemisen jätkämiseen, kun pakollinen kutsunta tapasi raskaana koulunuorison. Kaikkien 18-vuotisten miesoppilaitten tuli siirtyä koulunpenkeiltä kasarmeihin n. 9:ksi kuukaudeksi. Kun lehden kannattavimmat voimat näin estyivät työstään, uhkasi sitä niin henkinen kuin aineellinenkin umpikuja. Kuitenkin voitiin v. 1919 julkaista 8 numeroa (yhteensä 212 sivua), kunnes 2. yleinen koulunuorisokongressi tammikuussa 1920 antoi uutta vauhtia asialle samalla muuttaen aikakauskirjan asua, ikävä kyllä väärään suuntaan, niinkuin käytäntö osoitti.

Taloudellisten olosuhteiden vähitellen muuttuessa yhä vaikeammiksi ja nuoriso itse suhtautuessa verraten kylmästi lehteen joutui „Uudismaa“ taistelemaan suuria aineellisia vaikeuk-

OSCAR KRIGUL.

(† 8 nov. 1919)

Ensimäinen päätoimittaja.
Esimene „Uudismaa“ päätoimetaja.

mis tegelikult aga läbivümatuna osutus ja toimetus kaksiknumsrise väljaandmises pääseteed pidi otsima.

1920 sügisel, ära nähes, et ajakiri sarnasena enda lugupidavuse täiesti kaotab, pööras toimetus endise kaju juurde tagasi, uuesti ruumi andes õpilaste, ilukirjanduslisile katseile, mis säält vahepeäl välja jäeti. Sarnasena püsib ta ka praegu, olles juba enam vähem kindlustet nii vaimliselt, kui aineliselt. Senni on ilmunud kokku 19 nummert (436 lehek.), mille koguhind 146 mk.

Ajakirja vaimliseks selgrooks on kogu aeg olnud vastutav toimetaja cand. phil. Villem Ernits — üks vähestest meie vanemä polve esitajaist, kellel aega ega tahtmist pole puudunud noori nende paremais püüdeis toetada.

Igatahes võib Eesti noorsugu täie rahuldustundega enda valulapse — „Uudismaa“ aastepäeva puhul tagasi vaadata nende võitluste ja otsimiste pääle, mis teda valland kahe viimase aasta kestes ja mis jäävad ilusamana leheküljena meie noorsooliikumise ajalukku.

A. Juhanson.

sia vastaan. Kongressin päätöksen mukaisesti piti lehden ilmestyä 2:sti kuussa 16-sivuisena, mikä kuitenkin osottautui mahdottomaksi toteuttaa ja kävi välttämättömäksi turvautua kaksoisnumeroiden julkaisemiseen.

Syksyllä 1920 palasi toimitus huomattessaan uuden ohjelman tuhoisuuden vanhaan, jälleen suoden tilaa m. m. oppilaiden kaunokirjallisille yrityksille. Sellaisena se ilmestyy yhä edelleen saavutettuaan jo johonkin määrin niin aineellisesti kuin henkisestikin turvautun aseman. Tähän mennessä on ilmestynyt 19 numeroa (436 siv.), joiden yhteishinta on 146 mk.

Lehden henkisenä selkärankana on koko ajan ollut sen vastaava toimittaja, maist. Villem Ernits — eräs harvoja vanhemman polven miehiä, joilta ei ole uupunut halua tukea nuorisoa sen parhaissa pyrkimyksissä.

Joka tapauksessa voi Viron nuoriso „Uudismaan“ vuosipäivänä tyydytyksen tuntein katsoa taakseen niihin taisteluihin ja etsiskelyihin, joiden vallassa se viimeiset kaksi vuottansa on kulkenut, ja jotka ovat piirtäneet kauneimman sivun sen nuorison historian lehdille.

A. Juhanson.

Uhiskondlise tööle!

Praegusel ajal on võimsaid jõudusid liikvel, on teine rahvasterändamine, rändamine rahva alamaist kihtidest ülespoole. Siin ei ole küsimuse all ainult isiklised omadusvahekorrad, vaid ka see, kas saavad need siimaalsed vähearvulised rahvaliikmed täit võimalust oma annet hariduse abil arendada ja siis sellega ennast küllalt kõlblikult inimkonna teenistusse rakendada.

Aga millega see uus rahvasterändamine lõpeb? kas tood see uut, värsket jõudu kultuuri töö jaoks, või juhitakse need liikuma hakanud hulgad vale teele, sellega suurt kahju korda saate?

Nende küsimuste otsustamine oleneb täielikult sellest, mis mõõdul ühiskonna arenenud kihid asjale kaasa tunnevad ja seda rahva alamatest kihtidest kõrgemale tõusmist juhivad.

Seisukorra tõsidusest ja kohustusest saadi kõige enne aru Inglismaal. Juba enne sõda asusivad seal peenema tundega haritlased otsekohe kehvade, rahvakihtide keskele elama. Nende ülesandeks oli isiklise kokkupuutumise abil äratada ja edasi aidata niisuguseid, kelle hingeta masinatöö ja tuimenend ümbrus takistas õigel kombel ja omal jõul arenemast. Niisugust liikumist nimetakse Inglismaal settlement- või „vanema venna“ liikumiseks ja sealt on see mujalegi laiali lagunenud.

Soomeski on nimetud tegevus leidnud toetust. A. 1920 algul algas Tööstusliste asupaikade evangeeliumi Seltsi (Teollisuusseutujen evankelisoimiseura) poolt asutatud settlementasutus Helsingis oma tööd, Sörnäsi (Töölaliste linnajagu Helsingis) tööliste asupaikade keskel. Asutusele on lubatud valitsuse poolt selleks otstarbeks uhke koolimaja. Kohe alguses mahutati sinna usuteaduse üliõpilaste kodu, mille 18 liiget on vaimustuse ja asutuse töist osa võtnud. Aga muidki vabatahtlikke tööjõude on olnud üle poolesaja inimese.

Aga mis need inimesed siis on teinud? Selleks alamal järgnevad read.

Kohe kui need Kalliola settlementasutuse ukсед olid lahti tehtud, tungisid sinna sadade viisi õpihimulisi töölisi, mehi ja naisi ühes lastega. Mehed ja naised käivad usinalt mitmesugustel õpi- ja referaatide kursustel. Nendel „koolilastel“ on lisaks veel oma ühingud. Naistel on oma õmblusringid. Samuti kulub erivandustel neudel aeg oma õmblus ja meelelahutusringides väga lõbusalt. Ligi sadapäälise poistehulk leiab ravildust jälle spordi-, mängu- ja muudest ettevõtetest. Väikeste suurem rõõm on jälle käia pühapäeva koolis. Lauluhimulised on sünnitanud ligi 80 liikmelise koori. Tarvitajatele on korraldud ka leer. Ja kui veel mõni juhtub ilma tööta jääma, siis on tal võimalus minna iganädalalisele koo-solekule, kus asjatundjate algatuste nõjal aina keeb elav mõttevahetus osavõtjate keskel. Seal on ka väiksem nõielusringkond, kus umbes 20 töölisi ja üliõpilast püüavad oma arvamisi pahjendada mitmesugustes tähtsates küsimustes. Alati ei olda muidugi ühel arvamisel, aga läbi saamine on kõige parem ja ühine soov leida õnnelikku seletust õpetab arusaama ja austama ka vasturääkijat. Kuid see pole veel kõik. Õige väikeste vahe- aegadega teeb nimelt asutuse „isa“, pastor Sirenus mitmesugustesse tööstuskeskpunktidesse väljasõite.

Tööstuskeskpunkte on aga palju ja õpetust tarvitsevad töölisi suured hulgad, nii et neisse igasse ühte tarvitakse oma töötegijaid. Küi oleks ainult hääd tahtmist, küll siisuka neid leiduks! Juba paar isikut või ad korraldada vähenõudliku õpi-ehk veferaatkursi, rääkimata läbirääkimispriiri sünitamisest.

Peal olema ainult selge arusaamine sellest, et meie haritlased, kes me oleme palju saanud, oleme ka kohustatud omast määratust küllusest oma mitte midagi saanud ligimestele natu-

kene andma. Lõpuks võib päale selle veel kahe vahel olla, kumb pool selles töös rohkem saab. Küll õpetajad ja juhatajad gisaavad uusi ergutusmotive, õpivad vaatama elu päale sügavamalt ja mitmekülgsemalt. Ja kõige pealt, nad saavad selle rahul-

duse ja tunde, et teavad kordgi enast iseseisvalt töötanud olevat teiste heaks, aidates kaasa suurte ühiskondlike küsimuste otsustamisele.

Oled sa teinud samuti?

Ensio Hidén.

Õpilaste liidud ja karskustöö.

Kirj. L. Venoja.

Õpilaste liitude ülesandeks on õpetada oma liikmetele sügavamalt tunda ja armastama oma isamaad ja koduümbrust, suuri isikuid ja suuri tegusid; nende liitude ülesandeks on õhutada liikmete keskel omakasvatust, arusaama tõsistest, meeltülendavatest lõbustusist ja kõige pealt on õpilaste liitude ülesandeks arendada tarvilisi rahvuslisi omadusi. Liitudes selgitakse need omadused, missuguseid meilt siis nõutakse, kui ellu astudes, ise oma tegude eest peame vastutama. Sellepärast on tarvilik, et liitudes tutvustataks liikmeid kas või kõige kokkuvõtavamaltki rahva ühiskondlise elu eri pooltega, selle nõrkustega, parandust nõudvate kohtadega ja hääde külgedega. Õpilaste ühingud Rootsiskorraldavad vaesematel lastel suvikoloniisid, nii teeb näituseks nende karskusorganisatsioon. Nii kaugele meie ehk veel ei saa lähemas tulevikuski, aga on juba viimane aeg praktikas seda läbi viima hakata, mida teoorias ammu juba hääkskiidetud. Siin mõeldakse just viimasel ajal nii tähtsaks muutunud küsimust, nimelt karskusküsimust. Minu teada on mõnes liidus maksev ametlik joogikeeld ja ka koolikarskus keelab ära joomise. Siiski joovald liitude liikmed ja neid on sagedasti lastud seda takistamata teha.

Kooliõpilase, samuti iga teise isiku joomisel on kahesugune tähendus: ühiskondline ja isikline. Et õpilased praegu ajakohaselt võiksid oma arvamist karskusküsimuses avaldada, et liidud võiksid joomakeeldu ka seaduslikult põhjendada, siis peal praegu maksvusel

oleva keeluseaduse ühiskondlise ja isiklise tähtsuse täitsa selgeks tegema. Keeluseaduse siamaalne mõju on see, et sajanded ja tuhanded joomarikodud on juba kained. Rahva joovastavate jookide tarvitamine on vähenenud. Vaba joovastavate jookide müügi ajal oli joomise raskuspunkt rahva keskel, nüüd on haritud kihtide keskel. Säält selle väljakiskumine on noorte asi. „Need haritlased, kes sellest ei hooli, et keeluseadus on siiski toonud rahu ja õnne paljudesse töolistepereadesse, ei ole oma haridust väärt“, kirjutab Zach. Castrén.

Nii palju ainult lühidalt joomise ühiskondlisest tähtsusest.

Aga keeluseaduse isiklik tähtsus! Meile on koolides õpetud, kui hävitavalt joovastavad joogid ihimese keha, hingeliste omaduste ja moraali päale mõjuvad, teame et 9/10% kuritegudest tehakse joomuspäaga.

Joomine ja keha ning hinge hävitus kuuluvad ühte.

Oleme noorelt liiga rumalad selleks, ett hoolida me keeluseaduse ühiskondlisest tähtsusest.

Ja elujõud kohiseb meis kosena, meie ei hooli viina hävitavast kahjust, ehk küll statistika tõendab, et 11 aastat omast elust iga viinatarvitaja, ka kõige tagasi hoidlikum, kaotab. Nendes eluaastates, missugustes harilikult liitudes ollakse, tuntakse kõige paremini kooli sundust ja selle tõttu kõige tulisemalt soovitakse vabadust ja sellepärast on kõige kohasem noorsool karskustöö ja keeluseaduse poole pöörata vabadussõnaga. Ja sellepärast

peab joomise isiklist tähendust käsitades kõige pealt vabadusest õige käsituse antama.

Meie inimesed ei ole kunagi vabad. Meie seadused seovad meid. Kombed, iseäranis traditsioonilised, hoiavad meid kõvasti kinni. Ja harjumused seovad meid nii suuresti, et öeldakse: „Harjumus on teine iseloom.“ Kui isiklisest vabadusest räägitakse, siis saab sagedasti kuulda missugusid elementaarset arusaamist, kui et see on see, et saab kõike teha, mis ise tahad.

Isiklik vabadus ei ole ainult välispidine, see on pääasjalikult just sise-mine.

Kombe ja harjumuse sõnakuulaja ei ole vaba, veel vähem see, kes on mõne kire ori. Normaali inimene püüab alati vabaduse poole, seda ei tee, näituseks maitseori.

Alkoholist läheb 48% ajudesse, mõjub siis segavalt hingelise tegevuse pääle. Juba paar viinaklaasi toovad kaasa niisuguse muudatuse, mida nähes inimesel on niisuguse tunne, nagu Arvid Järnefelt on kujutanud: „Niisugust häbitunnet tunneme siis, kui keegi meism! ees iga sõna valetab.“

Sama võib veel selgemini tähelepanna nende juures, kes on joovastavaid jooke rohkem maitseanud. Siis räägitakse näituseks asjust, mida selge pääga kunagi poleks räägitud.

Päästava karskusetöö ajal olid juhtumised väga sagedased, kus isiklik vabadust nõudev oli tulnud oma „vabaduse“ s. o. viina orjaks. Sellepärast on karskustöö, kes selge pääga seda asja on läbi mõtelnud, otsusele tulnud, et: alkohooli joogid on kõige kurjemad vabaduse vaenlased. Nesmad vabastavad inimeses peituvat kuradi.

Alkohol on siis maitseainena vabaduse takistaja. Siis tõuseb küsimus: On seadus, mis keelab ära alkoholi tarvitamise, kokkukõlas meie vabadus nõudmistega?

Seadus mõnesuguse eluala kohta tähendab sagedasti isiklise vabaduse kaitset ja mitte piiramist.

Keda siis haavab, kelle vabadust piirab keeluseadus?

Joovastavate jookide kaupmehe an-geldamisevabadust, tema vabadust müüa kihvti maitsemiseks. Teiseks joovastavate jookide tarvitaja maitsemisvabadust.

Isikuvabadus lõpeb siis kui ta muutub kahjulikuks ja õnnetust toovaks teistele“, ütleb John Stuart Mill.

See ühiskondline pool on selles küsimuses mõõduandev.

Meie rahva tuleviku, ühiskonna, inimsuse eest peame tegema karskustööd. Ja nüüdki keeluseaduse ajal peame seda nõrkade ja arusaamatute pärast tegema. Võime olla ühel nõul sellega, et tähtis ei ole oma tegevust mingisuguste eriviisidega ilustada, vaid ainult sooja südamega igalpool keeluseaduse poolt rääkida ja temale poolehoidjaid võita.

Siiski on tarvis, et midagi õpilaste liitudes tehtaks. On häbistav liitudele, kui nende hulgas on niisugune, nagu näituseks ühes väikses linnakeses. Lütseumi kaks viimase klassi õpilast olid ühe naiskooli piduõhtul joo-vastanud olekus ja keegi ei teinud neile mingit märkust, äraajamisest muidugi rääkimata.

On häbistav meie kooliõpilastele, et mõne osakonna isamaalisel pidul söögi-ruumides poolavalikult joodakse.

On suureks häbiks koolidelle, et poistel on nii halb moraal, et kaitse-liitus (Suojeluskunta), rääkimata suitsetamisest, võib juhtuda niisugune asi, et jõuluõhtul kuskil linnas tuleb alam-päälik ja pakub laskemoona ladu juures valvajatele, kes olivad keskõpila-sed, viina, need jooivad, märtsevad ja jäävad magama — vahtis. Ilus isamaa kaitsmine!

Ses suhtes on siis karskustöö ka õpilaste liitudes tingimata tarviline. Tuleks otsekohe läbirääkimise alla võtta karskusküsimuse eripooled ja keeluseadus, iseäranis seal, kus ei ole karskusseltsi.

Kuid ükski seadus ei too veel muudatust, inimeste eneste meeles peab muutus sündima. Ja selles töös pea-

vad noored õpilased ja tuleviku eest töötajad kaasa tulema. Noorsugu, meie maa tuleviku lootus, peab igas kõrgeaatelises, töös mis aitab rahva seiskorda tõsta, kaasa aitama, siis ka keeluseaduse töös.

Ja kas on suuremat ja kallimat, ilusamat tööd, kui isamaa ja rahva sei-

sukorra parandamine, tema tõstmine üles kõrgemale, puhtama poole. Osa sellest tööst on ka karskustöö. Sellepärast siis karskus- ja keeluseaduse tööle õpilaslIIDud, need ühingud, kus meie isamaa tulevased suurmehed saavad esimese äratuse tööks maa ja rahva hääks.

Koulumatkailutoimisto aloittanut toimintansa Helsingissä. Kooliekskursioonide büroo alanud Helsingis tegevust.

Helmik. 18 p:nä on Koulumatkailutoimisto, ainutlaatuinen Pohjoismaissa aloittanut toimintansa Vanhalla seura-huoneella Helsingissä. Tämä toimisto tulee järjestämään kaikkien opiskelevien nuorten sekä kunnallisten hoidokkien matkat ja retkeilyt niin hyvin Helsingistä maaseudulle kuin maaseudulta Helsinkiin, milloin ne tehdään opinto-tai virkistymistarkoituksessa. Toimisto on tilaisuudessa hankkimaan kaikkien järjestämiensä retkeilyjen osaanottajille 50% alennuksen lippujen hinnoista valtion rautateillä Kirkollis- ja opetusministeriön Retkeilylautakunnalta sekä tarpeen vaatiessa omat vaunut, jopa omat junatkin Rautatiehallitukselta.

Valaiskaamme Koulumatkailutoimiston toimintaa pienellä esimerkillä. Olettakaamme, että joukko Helsingin opiskelevaa nuorisoa haluaa lähteä kiertomatikalle m. m. Kangasalan kauneudesta kuuluisille harjuille lähellä Tampereen kaupunkia siten tutustuaksensa tuhatjärvisen isänmaansa luontoon ja historiaan. Paitsi sitä, että Toimisto hankkii yllämainitun alennuksen, voi se järjestää matkan retkeilyn osaanottajille niin mukavasti, että he saavat omat makuuvaununsa, jotka vielä heidän nukkuessaan, jätetään jollekin sivuraiteelle Kangasalan asemalla. Herättyään ovat he tilaisuudessa retkeilemään koko päivän luonnonihanassa ympäristössä ja illalla palaamaan vaunuihinsa, jotka veturi heidän nukkuessaan jälleen kiidättää

18 veebr. algas kooliekskursioonide büroo, ainukene sarnane Põhjamais, oma tegevust Helsingis („Vanas-seura-huone - s“) See büroo korraldab kõiksuguseid õppiva noorsoo reisisid ja ekskursioone nii Helsingisse, kui ka maale, kui neil on õpetlik või värskendav siht. Bürool on võimalus muretseda raudtee piletisi 50% hinnaalandusega ja tarbekorral ka oma vagunisi, ehk koguni rongisidki.

Valgustame büroo tegevust väikse näitusega. Oletame, et salkkond Helsingi õppivat noortsugu tahas minna ringekskursioonile Kangasala ilusatele harjadele Tampere lähedal, tutvunema tuhatjärvelise isamaa loodusega ja ajalooga. Pääle selle, et büroo muretses nimetud hinnaalanduse, võib ta reisu nii mugavalt korraldada, et reisuosalised saavad oma vaguni, mis viib neid magamispeast Kangasalani ja jäetakse sinna kuskile haruteele seisma. Ärgates on võimalus rännata loodusekauniduses ja ja õhtul pööratakse tagasi oma vagunitesse, mille vedur viib jällegi uuele ekskursioonikohale.

Kooliekskursioonide ülesanne on ka korraldada lõbureisisid väljamaile ja väljamailt Soome. Lõbureisijate rühmade vahetus eri maade vahel sünniks muidugi rahvusvahelise tutvunemise põhimõttel. Sellega viiks büroo Baltimere maade õppivate noorsoode vastastikkuse läbikäimise aate tegelikult läbi, mis ka „Concordia“ üks põhiaadetest on.

kymmenien penikulmien päähän uusille retkeilypaikoille.

Koulumatkailutoimiston tehtävänä on myöskin edistää opintotarkoituksessa tehtäviä retkeilyjä sekä Suomesta ulkomaille että ulkomailta Suomeen. Retkeilyryhmien vaihto eri maiden välillä tulisi mikäli mahdollista tapahtua kansainvälisen vastavuoroisuuden pohjalla. Siten tulee Koulumatkailutoimisto aikaansaamaan todellista vuorovaikutusta opiskelevan nuorison kesken Itämeren ja sen lähialueiden ympäröivissä maissa: Skandinaaviassa, Saksassa ja Baltian maissa sekä itse teossa toteuttamaan niitä aatteita, jotka „Concordia“ alusta alkaen on itselleen omaksunut.

Kehoitamme tällä kertaa erikoisesti Eestin koulujen oppilasyhdistyksiä ensi kesänä järjestämään retkeilyjä Suomeen ja ajoissa kääntymään Matkailutoimiston puoleen osoitteella Helsinki, Katarinankatu 2, Huone 77. Samaten toivoo Toimisto voivansa sijoittaa eestiläisiä opiskelijoita kieltenopettajina sivistyneisiin suomalaisiin perheisiin kesäkuukausien ajaksi.

Lopuksi lausumme vielä sen toivomuksen, että kaikissa Pohjoismaissa pian seurattaisiin Helsingin esimerkkiä perustamalla koulumatkailutoimistoja, sillä ne eivät ole ainoastaan tarpeen vaatimia vaan monessa suhteessa välttämättömiäkin. Kansainvälisen vastavuoroisuuden periaate käytäntöön!

Koulumatkailutoimistossa, 22/2-21.

Martti Forsman

Kutsume sellega üles eriti just Eesti koolinoorsugu korraldama tuleval suvel lõbureisusid Soome ja ses suhtes juba aegsasti pöörama büroo poole adressil Helsinki, Katarinankatu 2, Huone 17. Samuti loodab büroo asetada Eesti kooliõpilasi suveks Soome perekondadesse.

Lõpuks loodame, et ka teistes Põhjamais samasugune ettevõtte läbi viidaks, sest see ei ole mitte ükski kohane, vaid tungivalt tarvilik. Rahvusvahelise läbikäimise idee tegelikku ellu!

Martti Forsman

Kooliekskursioonide büroos 22/2-21.

S. K. N. L:u XV aastakoosolek ja I kongress 10:ndal jaanuaril 1920 õnnestas väga hästi nli osavõtjate arvu (umbes 300) kui ka eeskava poolest. Väljamaalastest võtsid osa Eesti Koolinoorsoo Liidu edustaja ja samuti Saksa ja Austria edustajad.

Eeskavast olgu nimetud: Eesti K. N. L:u edustaja R. Janno kõhe Eesti õppiva noorsoo tegevusest, ettekanded üksikute õpilaste ringide raamatukogude üle, arutused naisküsimusest, rahuküsimusest, karskusest j. n. e.

Eriti peaks nimetama elavat osavõtmist läbirääkimistest, mida eelmistest aastakoosolekuist mitte konstateerida ei või.

Kongressi otsustest oleks nimetada üleüldise keskliidu asutamine, kuhu kuuluks kõik noorte organisatsioonid, seisukoha avaldamine S. K. N. L:u häälekandja „Ajatari“ kohta j. n. e.

Läti ja Poola noorsoo organisatsioonidelt saadi tervitus telegrammid.

Kongress kestis 3 päeva.

Koulunuoriso rakentamaan Suomen siltaa!

Suomalaisten kotien huomioon.

Viron ja Suomen koulunuorison yhteistoiminnalla on suuri merkitys molempien veljeskansojen ja läheisten naapureiden vastaiselle lähestymiselle. Nuorisosta on lähtöisin se liike, joka on tunnettu skandinavismim nimellä ja jonka merkeissä läntisiä naapurimaitamme on vuosikymmenen ajan hallittu. Nuoruuden päivinä solmitut ystävyys-siteet kykenee useimmissa tapauksissa vasta kuolema katkaisemaan. Vanhoilla ja viisailla on aina omat ennakkoluulonsa, jotka vaikeuttavat todellista lähestymistä.

„Suomen silta“, jos mikään vaatii ennakkoluulottomia rakentajia ja siinä odottaa nuorisoamme kunniakas tehtävä, jonka menestymisen ehtona on, että nuoret molemmin puolin Suomenlahtea saavat vuorovaikutuksen ja keskinäisen seurustelun kautta tutustua toisiinsa. Viron opiskeleva nuoriso on oivaltanut tämän ja tahtois lähettää parhaimmat edustajansa muutamiksi viikoiksi ensi kesänä Suomeen sekä samoin nähdä suomalaista nuorisoa vieranaan.

Prof. A. M. Tallgren Tartosta on ilmoittanut Koulumatkailutoimistolle, että 30 sikäläisen Reaalkool'in oppilasyhdistyksen jäsentä haluaisivat saada vapaan suenvieton Suomessa ja suomalaisissa kodeissa, jotka korvaukseksi saisivat lähettää yhtä monta poikaansa Viroon ja samoilla ehdoilla. Viron pojilla ei pitäisi olla kuluja Helsingin rantaan saavuttuaan samaten kuin ei suomalaisillakaan Tallinaan tultuaan tule niitä olemaan. Suomalaisille olisi kyllä mahdollista edullisen rahakurssin vuoksi matkustaa ja elää Virossa omalla kustannuksellakin, mutta sitä se ei ole virolaisille Suomessa, varsinkaan koululaisille. Kysymyksessä on siis „vaihtokauppa“. Virolaiset olisivat sitäpaitsi tilaisuudessa korvaamaan vapaata yöspitoaan toimimalla kielenopettajina.

Puhtaasti viimeksimainitussa tarkoituksessa on suuri joukko Tullinnan koululaisia ilmoittautunut halukkaiksi lähtemään ensi kesänä Suomeen ja etupäässä Saksan kielen opettajina.

Suomen koulunuorison kunnia-asia on siten toimia, että kaikki 30 tartto-laista poikaa saavat oleskelupaikan ja että mahdollisimman moni sivistynyt suomalainen koti avautuisi virolaisille koululaisille ja ylioppilaille, jotka haluavat toimia kielenopettajina.

Kaikkia halukkaita Viroon lähtijöitä sekä suomalaisia koteja, jotka haluavat myötävaikuttaa tämän tärkeän asian hyväksi, kehoitetaan täten lähempien tietojen saamiseksi kääntymään kirjeellisesti Koulumatkailutoimiston puoleen, osoitteella: Helsinki, Katariinankatu 2. Koulumatkailutoimistossa, ¹⁴/₄—21.

Martti Forsman.

Eesti Koolinoorsoo Keskliidu „Noorte Püha“.

Kava.

E. Koolin. Keskliidu „Noorte Püha“ on kavatses järgmisel alusel:

1) Pidustused on üleriiklised ja peetakse Tartus. Osa võtma kutsutakse ka naaberriikide noorsoo edustajad.

2) Pidustused peetakse Haridusministeeriumi loal 9. 10. ja 11. juunil.

3) Pidustusist kutsutakse osa võtma nii aktiiviselt kui passiivselt kõigi keskkoolide, neile õpekava poolest vastavate kutsekoolide ja kõrgemate rahvakoolide õpilased.

4) Pidustuste korraldamiseks ja eeskava sooritamiseks valis Tartu E. Koolin Liit E. Koolin. Keskliidu ülesandel Päätoimkonna, mis jaguneb, vastavalt eeskavale, eritoimkondiks. Iga „Noorte Pühast“ osavõtva kooli juures väljaspool Tartut tuleb luua alatoimkond (kus õppurühingud olemas, sääl nende juures, kus mitte, sääl klasside ja õpetajate nõukogu esitajast), kes Päätoimkonnaga alalises

ühenduses. Linnades, kus Koolinoorsoo Liidud olemas, oleksid alatoimkonnad viimaste juures.

5) Pidustuste läbiviimisel tahetakse töötada kõige ligemas kontaktis õpetajajooksuga ja koolivalitsustega. Juriidilise vastutuse Päätoimkonna tegevuse eest võtab Tartu E. Koolin. Liidu Vilistlaskogu enda pääle.

Eeskavas on senni ette nähtud:

1) III. E. Koolin. Keskliidu (üleriikline) kongress, kust osa võtavad saadikutena kõigi õppurühingute esitajad iga 50 liikme kohta. I. Päevakorras pääle organiseerimisküsimuste referaadid: spordist, tehnikast, skoutismist, malemängust, karskusest, esteetilisest elemendist koolinoorsoo kultuurilisist ning seltskondlisist ülesandest.

2) Spordi olümpiaad (kestab veidi kauem enne ja pärast „N. P.“) Eeskavas: võimlemine mees- ja naisgruppidele, vabad harjutused ja nende võistlus, üksik- ja gruppi-võistlused parredel, rekil ja hobusel, mängud, kergesport, hüpped, visked veesport jne.

3) Laulupidu. Esineb üleriik-

line õpilaste laulukoor, linnade ja koolide laulukoorid, orkestrid jne.

4) Rongikäik läbi linna spordi platsile ja skoutide paraad. Võtavad osa koolid, skouidid ja õppurühingud, igaüks oma lipuga.

5) Kirjandusõhtu. Esinevad õpilased endi ilukirjandusliste algupäranditega.

6) Õpilaste tööde näitus. Pannakse välja igast koolist ja klassist paremadjoonistused ja käsitööd. Pääle selle väljaspool kooli tehtud joonistused, käsitööd, kollektsioonid jne.

7) Dramaatiliste ettekannete õhtu. Etendetakse mõni pikem näidend.

8) Segaeeskavaga lõbupidu: laul (koorid ja soolo), muusika (orkestrid ja soolo), plastika, deklamatsioon jne.

9) Maleturniir.

Väljaspoolt Tartut tulijaile muretsetakse korterid ja tutvustetakse linna vaatamisvääriliste kohtadega.

„Noorte Püha“ Päätoimkond.
Tartu, Lutsu t. 14.

Norjalainen koulunuorisolehti haastatellut Neuvosto-Venäjän edustajaa.

Concordian lukijoita huvittanee tietää mitä Neuvosto-Venäjän edustajalla on kerrottavana Venäjän nykyisistä kouluoloista. De Unges Forbund on viime syksynä haastatellut ammattijärjestöjen johtomiestä N. Antselovitch'ia ja kohta jälkeenpäin julkaissut tämän kirjoituksen:

„Venäjän vallankumous ja koulut,“ jota tässä selostamme.

Venäjän koululaitos ei ole tuhoutunut vallankumouksen pyörteissä, vaan päinvastoin. Se on edistynyt ja kasvanut. Opetuskomisariaatti käyttää miljardeja ruplia kansan sivistämiseksi kaupungeissa ja maaseudulla ja tekee sen niistä vaikeuksista huolimatta,

jotka saarto on aiheuttanut: Paperipulasta ensinnäkin johtuu että oppikirjoja ei ole tarpeeksi saatavissa. Lisäksi on moni tiedemies, sensijaan että olisi arvostellut vallankumousta objektiivisesti, alistanut tieteen kapitalismin orjaksi. He ovat paenneet valkoisten kenraalien luo — jotka, luokkaetuoikeuksien nimessä — tuovat mukanaan sivistyksen häviön, minne ikinä tulevat.

Venäjän vallankumous on ylläpitänyt koululaitosta, sekä kansa — alkeis- ja korkeakouluja — samoin kuin Heremitagia ja toisia taidemuseoita. Ainoa ero on siinä, että koulut nykyään ovat avoinna ei ainoastaan muutamille harvoille etuoikeutetuille — kaikki yllä-

mainitut erilaiset koulut ovat jokaiselle avoinna ja ilman mitään maksuja. Neuvosto-Venäjällä ei lapsilla ole ainoastaan mahdollisuus opiskella ilmaiseksi, kouluopetus on kuten useimmissa sivistysmaissa pakollinen. Kommunistit ovat asettaneet päämääräkseen antaa jokaiselle kansalaiselle jonkun maksimimäärän sivistystä.

Ei siinä kyllin, että vallankumous on säilyttänyt kaikki vanhat koulut ja kehittänyt niitä: Se on vielä lisäksi luonut uusia koulumuotoja. Suurissa keskuksissa on alkukouluja, joissa luku- ja kirjoitustaidottomat lyhyessä ajassa voivat oppia lukemaan ja kirjoittamaan. Siellä löytyy n. k. „työteknillisiä kouluja“ joissa työläisillä on tilaisuus mahdollisimman lyhyessä ajassa perehtyä työsalaisuuksiin ja saada spesiaalasti kasvatusta. Ammattiosastot lähettävät näihin lahjakkaimpia työläisiä (miehiä ja naisia) luodakseen erikoisen luokan tuotannon järjestäjiä (produksjonsorganisatorer), joita Venäjä ehdottomasti tarvitsee. Venäjä kaipaa kipeästi kasvatettuja spesialisteja, ja kaikki rehelliset henkilöt sivistyneistön keskuudessa — kaikki, jotka eivät halua tieteen prostituomista, jotka ymmärtävät mikä merkitys tieteellä on sosiaaliselle elämälle, Venäjän kansan monille miljonille — työskentelevät nyt meidän, laboratorioissamme, meidän yliopistoissamme, kouluissamme ja tehtaissamme.

Nyt on myöskin huomattavissa täydellinen suunnanmuutos sivistyneistön enemmistön keskuudessa, joka aikaisemmin ei käsittänyt lokakuunvallankumouksen, neuvostojärjestelmän ja köyhälistön diktatuurin merkitystä. Päivä päivältä kasvaa niiden prosenttiluku, jotka ilman ehtoja liittyvät työläisiin; tämä koskee erikoisesti ylioppilaita. Pietarissa on esim. kaupungin lääkärijärjestö, joka kuuluu työläisten ammattiliikkeeseen, äänestänyt köyhälistön diktaturin puolesta ja liittynyt lokakuun vallankumoukseen. Pietarissa viimeksi pidetty ylioppilaskokous hyväksyi suurella ään-

ten enemmistöllä työläisten kannan. Suurin osa ylioppilaita on liittynyt jäseneksi työläisten nuorisoliittoon. Opiskelevien ja työläisten rajat ovat häviämässä. Uudesta sukupolvesta tahdotaan kasvattaa todella työtätekeviä nuoria miehiä ja naisia.

Nykyään on suuri joukko käytännöllis- tieteellisiä kysymyksiä päiväjärjestyksessä Venäjällä: kysymys luonnonrikkauksien käyttämisestä, kysymys tuotannon järjestelystä, kysymys inhimillisen energian tieteellisestä käyttämisestä yleisiin tarkoituksiin, kysymys taistelusta kulkutauteja vastaan. Siinä lyhyt luettelo niistä kysymyksistä, jotka elävä elämä Venäjällä on asettanut tieteen vastattavaksi.

Täysi-ikäisten työläisten sivistämiseksi järjestetään museoissa, konserteissa- ja teattereissa käyntejä. On pystytetty jättiläismäisiä ulkoilmanäyttämöitä, joissa on tilaa kymmenille tuhansille katsojille ja joissa esitetään dramaattisen taiteen parhainta klassillista ohjelmistoa. Talonpoikien, varsinkin niiden, jotka ovat mobiliseratut puna-armeijaan, sivistämisestä pidetään myöskin hyvää huolta. Nyt luosivistys valoaan kaukaisimpaan syrjäkyläänkin, jonne ainoakaan auringonsäde aikaisemmin ei päässyt tunkeutumaan.

Parin, kolmen vuoden perästä saa maailma ihmeekseen nähdä, että Venäjällä — sen johdosta, että tiede on demokratiserattu, työläiskoulut saatu aikaan, työläisten osaanotto kansanvalistustoimintaan valtion kannatuksella järjestetty — on syntymässä uusi ihmistyyppi.

Siinä herra Antselovitch'in evankeliumi Norjan opiskelevalle nuorisolle. Se on mikäli kerrotaan, herättänyt monessa D. U. F. lukijassa suurta ihastusta. Se taasen on ymmärrettävissä ainoastaan senvuoksi, että norjalaiset eivät ole omassa nahassaan kokeneet, mitä bolschevismi on. Saa-nemme aiheen palata asiaan myöhemmin.

Martti Forsman.

Norra koolinoorsoolehe esitaja Nõukogude - Venemaa esitaja jutul.

„Concordia“ lugejaid ehk huvitaks kuulda, mis Nõukogude-Venemaa esitajal Vene praegustest koolioludest on jutustada, „De Unges Forbundi“ esitaja on mineval sügisel, jutu ajanud ametiühisuste juhataja N. Antselovitschiga ja on kohe seue järele kirjutanud: Vene revolutsioon ja koolid“ avaldanud, mille siin refereerime:

Vene koolid ei ole revolutsiooni põrides mitte hävinenud, vaid just vastuoks: nad on edenenud ja arenenud. Rahvahariduse komissariaat tarvitab miljardisid rublasid rahvahariduse tõstmiseks linnades ja maal ja teeb seda nendest raskustest hoolimata, mis piiramiseseisukord enesega toonud on: esiteks ei ole paberi puuduse pärast küüalt kooliraamatuid saada ja teiseks on mitmed teadusemehed, selle asemel et revolutsiooni objektiivselt arvustada teaduse kapitalismi orjaks teinud. Nad on valgete kindralite juurde põgenenud, kes klassiesõiguste nimel, enesega hävituse kaasa toovad, kuhu nad ka iganes tulevad.

Vene revolutsioon on koolisid ülevalpidanud: nii hästi rahva-, alg- ja keskkoolisid, kui Eremitage'i ja teisi kunsti museumisid. Ainuke vahe on selles et koolid praegu mitte ainult mõnede eesõigustega lastele avatud pole, vaid kõik ülevalnimetatud koolid on lahti igatühele ja makсутa. Nõukogude-Venemaa lastel ei ole mitte ainult võimalus makсутa õppida, vaid kooliskäimine on, nagu mitmes kultuuramaas, sunduslik. Kommunistid on omale sihiks seadnud igale kodanikule teatud maksimumääril haridust anda.

Ei ole sellest veel küllalt, et revolutsioon kõik vanad koolid alal hoidnud ja edasiarendanud on — ta on veel uusi koolitüüpe juurde loonud. Suuremates keskkohades on algkoolid „kus need kes veel lugeda ehk kirjutada ei mõista“ seda lühikese ajajooksul õppida võivad. Sääli leidab ka

n. n. „töõtehnilisikoolisid,“ kus töõlistel võimalikult lühikese aja jooksul tutvuneda lastakse töõsaladustega ja kus neile spetsiaalkasvatust-antakse. Ametiühisused saadavad sinna anderikkamaid töõlisi (mehi ja naisi), et selle läbi iseäralist klassi toodangu korraldajaid (produksjionsorganisatorer) luua, keda Venemaal tingimata tarvis on. Venemaal on hädasti tarvis eriteadlasi ja kõik ausad haritlased, kes ei taha teaduse prostitueerimist, kes arusaavad, mis tähtsus teaduses sotsiaalses elus on, mis tähtsus mitmemiljonilisele Vene rahvale, — kõik need töõtavad nüüd meie laboratooriumites, meie ülikoolides, meie koolides ja vabrikutes.

Nüüd on ka märgata täielikku ilma vaate muutust haritlaste enamuse hulgas, kes „varem aru ei saanud oktoobri revolutsiooni, nõukogudekorra ja töõliste diktatuuri tähtsusest. Päev päevalt kasvab nende protsent kes ilma tingimisteta töõlistega ühinevad — see käib iseäranis just üliõpilaste kohta. Peetrilinnas on näituseks linna arstide-ühendus, mis ka töõliste ametiühisusesse kuulub, töõliste diktatuuri poolest hääletanud ja oktoobri-revolutsiooniga ühinenenud. Peetrilinnas hiljuti peetud üliõpilaste koosolek kiitis suure häälteenamusega töõliste seisukoha hääks. Suurem osa üliõpilasi on töõliste noorsooliidu liikmeks astunud. Õppivate ja töõliste vahelised piirid on hävinemas. Uuest põlvest tahetakse tõsiselt töõd tegevaid noori mehi ja naisi kasvatada.

Praegu on suur hulk praktilisi ja teaduslisi küsimusi Venemaal päevakorras: küsimus loodusevaranduste ärakasutamises, küsimus toodangu korraldamisest, küsimus inimliku energia võitlusest külgehakkavate haiguste vastu. See oleks lühike nimekiri nendest küsimustest, mis elav elu Venemaal teadusele on ette pannud.

Täisealiste töõliste harimiseks korraldatakse museumites, kontsertides ja teatriskäimisi. On ehitatud hiiglasuuri vabaõhuteatrisid, kus ruumi kümnetele tuhandatele vaatajale on

ja kus dramaatilise kunsti paremat klassilist eeskava esitatakse. Talupoegade edasi harimisest, iseäranis nende kes punasesse väkke on mobiliseeritud, kantakse ka hääd hoolt. Nüüd valgustab haridus kõige kaugemaid külakesigi, kuhu enne ükski päikese kiir ei ulatanud.

Paari, kolme aastapärast võib maailm omaks imestuseks näha, et Vene maal uus inimese tüüp on sündimas — selleläbi, et teadus demokratiseeritud, tööliste koolid avatud, tööliste osa-

võtmine haridus tööst valitsuse abil korraldatud.

See on herra Antselovitschi evangelium Norra õppivale noorsoole. Ta on, nagu jutustada teatakse, mitmes „De Unges Forbund'i“ lugejas suurt vaimustust äratanud. See on aga ainult sellepärast arusaadav, et norralased enamlust veel omas seljas tunda ei ole saanud. — Selle asja juurde tuleme edaspidi veel tagasi. —

Martti Forsman.

HELSINGIN UUSI KIRJAKAUPPA

BULEVARDINK. 22
(Ekbergin kahvilaa vastap.)
Puhelin 6676

ooo

YRJÖNKATU 8—10
(Kolmikulma)
Puh. 10245.

*Čäydelliset ja ensiluokkaiset kirjakaupat!
Kurssi- y.m. kirjoja!*

YLIOPPILAI DEN PARHAAT OSTOPAIKAT!

STOCKMANN

MAAN SUURIN
TAVARATALO

Oy. Suomen Urheiluyhdistys Ab.

Helsinki, Fabianinkatu 16.

Urheiluväen urheilullike.	Idrottsmännens sport-	Sportlaste spordikauplus.
Hyvin lajiteltu varasto	affär. Valförsett lager	Hästi varustatud ladu kõi-
kaikkia urheilutarpeita.	av alla idrottsartiklar.	gesugu sporditarvetest.